

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3. Vtrum effectus huius sacramenti sit remissio peccati mortalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

eius sanguinem, non habebis in uitam in uobis, loquitur enim Dominus de manducatione spirituali in uoto seu in habitu, in quo contineatur manducatio spiritua- lis actualis in uoto. Si uero confidetur usus sacramenti huius, quo nobis sacramentaliter iungitur, sic prima gratia non est effectus huius sacramenti, nisi per accidens ex parte subiecti, ut praedictum est, quia datur per modum nutrimenti, quod quia non est nisi uiuentis, non facit primam gratiam: qua primo habetur uita spiritus, sed praesupponit illam. Unde in ar. 3. ad tertium Auditor loquens de prima gratia dicit: Sic autem non datur in hoc sacramento.

q. 76. ar. 1. & 2.

lud secundae Corinth. 5. Caritas Christi urget nos. Et inde est, quod ex uirtute huius sacramenti anima spiritualiter reficitur per hoc, quod anima spiritualiter delectatur, & quodammodo inebriatur dulcedine bonitatis diuinae, secundum illud Can. 5. Comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi.

AD TERTIUM dicendum, quod quia sacramenta operantur salutem, quam significant: ideo secundum quadam assimilationem dicitur, quod in hoc sacramento corpus offertur pro salute corporis, & sanguis pro salute animae, quamuis utrumque ad salutem utriusque operetur, cum sub utroque totus sit Christus, ut supra dictum est. & licet corpus non sit immediatum subiectum gratiae, ex anima tamen redundat effectus gratiae ad corpus, dum in praesenti mēbra nostra exhibemus arma iustitiae Deo (ut habetur Rom. 6.) & in futuro corpus nostrum sortietur incorruptionem & gloriam animae.

ARTICVLVS II.

Utrum effectus huius sacramenti sit adeptio gloriae.

Inf. q. 80. ar. 2. ad 1. & Io. 6.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod effectus huius sacramenti non sit adeptio gloriae. Effectus enim proportionatur suae causae: sed hoc sacramento competit uiuatores, unde & uaticum dicitur. Cum igitur uiuatores nondum sint capaces gloriae, uidetur quod hoc sacramento non causet adeptionem gloriae.

Lib. ar. c. 25. in fi. co. 5.

¶ 2. Praeterea. Posita causa sufficienti, ponitur effectus: sed multi accipiunt hoc sacramento, qui nunquam perueniunt ad gloriam, ut patet per Aug. 21. de ciui. Dei. non ergo hoc sacramento est causa adeptionis gloriae.

¶ 3. Praeterea. Maius non efficitur a minori, quia nihil agit ultra suam speciem: sed minus est accipere Christum sub specie aliena, quod fit in hoc sacramento, quam frui eo in specie propria, quod pertinet ad gloriam. ergo hoc sacramento non causet adeptionem gloriae.

SED CONTRA est, quod dicitur Ioan. 6. Si quis manducauerit ex hoc pane, uiuet in aeternum: sed uita aeterna est uita gloriae. ergo effectus huius sacramenti est adeptio gloriae.

RESPON. Dicendum, quod in hoc sacramento potest considerari & id, ex quo habet effectum, scilicet ipse Christus contentus, & passio eius representata, & id, per quod habet effectum, scilicet usus sacramenti, & species eius. Et quantum ad utrumque competit huic sacramento, quod causet adeptionem uitae aeternae. Nam ipse Christus per suam passionem aperuit nobis aditum uitae aeternae, secundum illud Heb. No ui testamenti mediator est, ut morte intercederet, qui uocati sunt, accipiant repromissionem aeternae hereditatis. unde & in forma huius sacramenti dicitur: Hic est calix sanguinis mei noui & aeterni testamenti. Similiter est refectio cibi spiritualis, & unitas significata per species panis & uini, habentur quidem in pre-

fenti, sed imperfecte: perfecte autem in statu gloriae. unde Augustinus dicit super illud Io. 6. Caro mea uere est cibus: Cum cibo & potu id appetant homines, ut non esuriant neque sitiant, hoc ueraciter non praestat nisi iste cibus & potus, qui eos a quibus sumitur, immortales & incorruptibiles facit in societate sanctorum, ubi pax erit, & unitas plena atque perfecta.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut passio Christi in cuius uirtute hoc sacramento operatur, est quidem causa sufficientis gloriae, non tamen ita quod statim per ipsam introducatur in gloriam, sed oportet, ut prius simul compariamur, ut postea simul glorificemur (sicut dicitur Roma. 8.) ita hoc sacramento non statim nos in gloriam introducit, sed dat nobis uirtutem perueniendi ad gloriam, & ideo uaticum dicitur. In cuius figuram legitur 3. Reg. 19. quod Elias comedit, & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius, quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, usque ad montem Dei Oreb.

AD SECUNDUM dicendum, quod sicut passio Christi non habet suum effectum, in his qui se ad eam non habent, ut debent, ita & per hoc sacramento non adipiscuntur gloriam qui indecenter ipsum suscipiunt. unde Augustinus dicit super Ioan. exponens illa uerba, Aliud est sacramento, & aliud uirtus sacramenti: Multi de altari accipiunt, & accipiendo moriuntur. Panem ergo celestem spiritualiter manducate, innocentiam ad altare apportate. unde non est mirum, si illi qui innocentiam non seruant, effectum huius sacramenti non consequuntur.

AD TERTIUM dicendum, quod hoc quod Christus sub hoc quod Christus sub aliena specie sumitur, pertinet ad rationem sacramenti, quod instrumentally agit: nihil autem prohibet, causam instrumentalem producere potiore effectum, ut ex supra dictis patet.

ARTICVLVS III.

¶ Super questionis septimae in prima ar. c. 25. articulum tertium.

Utrum effectus huius sacramenti sit remissio peccati mortalis.

AD TERTIUM sic proceditur. Videtur, quod effectus huius sacramenti sit remissio peccati mortalis. Dicitur enim in quadam collecta, Sit hoc sacramento ablutio scelerum: sed scelera dicuntur peccata mortalia. ergo per hoc sacramento peccata mortalia abluuntur.

¶ 2. Praeterea. Hoc sacramento agit in uirtute passionis Christi, sicut baptismus: sed per baptismum dimittuntur peccata mortalia, ut supra dictum est. ergo & per hoc sacramento, praeteritum cum in forma huius sacramenti dicatur, Qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.

¶ 3. Praeterea. Per hoc sacramento gratia confertur, ut dictum est: sed per gratiam iustificatur homo a peccatis mortalibus, secundum illud Roman. 3. Iustificati gra-

IN ar. 3. in responsione ad primum, nota nouitrium expositionum ibi alatarum secundam differre a prima in hoc, quod perfectio contritionis refertur ad scelera cognita, in prima autem ad occulta: quo ad utraque enim petitur ablutio per contritionem perfectam.

¶ In responsione ad secundum eiusdem articuli dubium occurrit de ueritate differrentiae positae inter suscipientem baptismum, & suscipientem Eucharistiam, quo ad hoc, quod est esse uel non esse in peccato mortali.

Et est ratio dubii, quia utrobique suscipiens cum conscientia, & affectu peccati mortalis indigne suscipit.

Tract. 1. de Eucharistia multum a 100.

Tract. 36. in 1. partem art. 10. 9.

Q. 77. ar. 3. ad 3. 25.

4. di. 9. ar. 1. 2. co. fi. & di. 11. q. 2. ar. 3. q. 2.

q. 69. ar. 1.

ar. 1. huius

fufcipit, nec gratiam tunc confequitur, imo de nouo peccat peccato facilegi, & membrum Chrifti ipfo fe Sacramento frangens.

Ad hoc dicitur quod differentia faluatur, & ex parte sacramenti, & ex parte fufcipiens. Ex Sacramento quidem, quia Sacramento Eucharistie ex proprio usu habet rationem nutrimenti, ac per hoc conuenientis uiuis, & non mortuis, baptis- autem ex propria ratione habet rationem regenerationis, & ablutionis; generatio autem non praesupponit, sed faciens & uiuum, & similiter ablutio non praesupponit mundum, sed mundat. Et propterea ex propriis considerata haec sacramenta, fufcipiens diffinites habent, Eucharistia quidem uiuum; baptis- non uiuum, & immundum, & haec differentia in littera ponitur. Ex parte autem fufcipiens differentia est, quod fufcipiens baptis- fufcipit non ponere obicem ad hoc, ut diuinam confequitur gratiam ut ex supra habitis patet, quia baptis- nus omnia condonat; fufcipiens autem Eucharistiam non fufcipit non ponere obicem, sed oportet probare fufcipit, & sic de pane illo e. tere. Nec Auditor in littera dicit conuenienter accedere ad baptis- habentem conscientiam, & affectum peccati mortalis: magna enim inter utriusque differentia: nam habens affectum peccati mortalis ponit obicem, & factus accedat ad baptis-: habens autem eiusdem conscientiam, & non affectum, obicem non ponit baptis-; hoc mortuus & immundus uiuificandus & abluendus per baptismum accedat, quod per Eucharistie fumptionem non est expectandum.

tis per gratia ipsius, ergo per hoc Sacramento remittuntur peccata mortalia.

SED CONTRA est, quod dicitur primae Corinth. ii. Qui manducat, & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit. Dicitur autem gloss. ibidem, quod ille manducat & bibit indigne, qui in crimine est, uel irreuerenter tractat, & talis manducat & bibit sibi iudicium, id est damnationem, ergo ille qui est in peccato mortali, per hoc quod accipit hoc Sacramento, magis accumulatur sibi peccatum, quam remissionem sui peccati confequitur.

RESPON. Dicendum, quod uirtus huius sacramenti potest considerari dupliciter. Vno modo secundum se, & sic hoc Sacramento habet uirtutem ad remittendum quaecumque peccata ex passionem Chrifti, quae est fons & causa remissionis peccatorum. Alio modo, potest considerari per considerationem ad eum, qui recipit hoc Sacramento, prout in eo inuenitur, uel non inuenitur impedimentum percipiendi huius sacramenti effectum. Quicumque autem habet conscientiam peccati mortalis, habet in se impedimentum percipiendi effectum huius sacramenti, eo quod non est conueniens fufceptor huius sacramenti, tum, quia non uiuit spiritualiter, & ita non debet spirituale nutrimentum fufcipere, quod non est nisi uiuentis: tum, quia non potest uniri Christo (quod fit per hoc Sacramento) dum est in affectu peccati mortali. & ideo, ut dicitur in libro * de Ecclesiasticis dogmatibus, si mens in actu peccati est, grauius magis Eucharistiae perceptione, quam purificetur. Vnde hoc Sacramento in eo, qui ipsum percipit in conscientia peccati mortalis, non operatur remissionem peccati. Potest tamen hoc Sacramento operari remissionem peccati dupliciter. Vno modo non perceptu actu, sed uoto, sicut cum quis prius iustificatur a peccato. Alio modo etiam perceptu ab eo, qui est in peccato mortali, cuius conscientiam & affectum non habet: forte enim primo non fuit fufcienter contritus: sed deuote & reuerenter accedens, confequetur per hoc Sacramento gratiam charitatis, quae contritionem perficit, & remissionem peccati.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod petimus ut hoc Sacramento sit ablutio scelerum, uel eorum, quorum conscientiam non habemus (secundum illud psalm. 18. Ab occultis meis

munda me Domine) uel ut contritio in nobis perficiatur ad scelerum remissionem: uel etiam ut nobis robur detur ad scelera uitanda.

AD SECVNDVM Dicendum, quod baptis- est spiritualis generatio, quae est mutatio de non esse spirituali in esse spirituale, & datur per modum ablutionis, & ideo quantum ad utrumque, non inconuenienter accedit ad baptis-, qui habet conscientiam peccati mortalis, sed per hoc Sacramento homo sumit in se Christum per modum spiritualis nutrimenti, quod non competit mortuo in peccatis, & ideo non est similis ratio.

AD TERTIVM Dicendum, quod gratia est fuficiens causa remissionis peccati mortalis, non tamen actu remittit peccatum mortale, nisi cum primo datur peccatori, sic autem non datur in hoc Sacramento. unde ratio non sequitur.

ARTICVLVS IIII.

Utrum per hoc Sacramento remittantur peccata uenialia.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod per hoc Sacramento non remittantur peccata uenialia. Hoc enim Sacramento, ut Aug. * dicit super Ioan. est Sacramento charitatis: sed uenialia peccata non contrariantur charitati, ut in Secunda parte habitum est. Cum ergo contrarium tollatur per contrarium, uidetur quod peccata uenialia per hoc Sacramento non remittantur.

¶ 2 Præ. Si peccata uenialia per hoc Sacramento remittantur, qua ratione remittitur unum, remittitur & omnia; sed non uidetur quod omnia remittantur, quia sic frequenter aliquis esset absque omni peccato ueniali, contra id, quod dicitur i. Ioan. r. Si dixerimus quia peccatum non habemus, ipsi nos seducimus. non ergo per hoc Sacramento remittitur aliud quod peccatum ueniale.

¶ 3 Præ. Contraria mutuo se expellunt: sed peccata uenialia non prohibent a perceptione huius sacramenti: dicit enim Aug. * super illud Ioan. 6. Patres uestri manducauerunt manna in deserto, & mortui sunt. Innocentiam, inquit, ad altare apportate, peccata, etsi sunt quotidiana, non sunt mortifera, ergo neque peccata uenialia per hoc Sacramento tolluntur.

SED CONTRA est, quod Innocentius III. * dicit, quod hoc Sacramento uenialia delet, & cauet mortalia.

RESPON. Dicendum, quod in hoc Sacramento duo possunt considerari: scilicet ipsum Sacramento & res sacramenti. & ex utroque apparet, quod hoc Sacramento habet uirtutem ad remissionem uenialium peccatorum. Nam hoc Sacramento sumit sub specie cibi nutrimentum: nutrimentum autem cibi est necessarium corpori ad restaurandum id, quod quotidie deperditur per actionem caloris naturalis. Spiritualiter autem quotidie aliquid in nobis deperditur ex calore concupiscentiae per peccata uenialia, quae diminuant feruorem charitatis, ut in Secunda parte * habitum est. & ideo competit huic Sacramento ut remittat peccata uenialia. unde & Ambr. * dicit in libro de sacramentis, quod iste panis quotidianus sumitur in remedium quotidiana infirmitatis. Res autem huius sacramenti, est charitas non solum quantum ad habitum, sed etiam quantum ad actum, qui excitatur in hoc Sacramento, per quod peccata uenialia soluuntur. unde manifestum est, quod uirtute huius sacramenti remittuntur peccata uenialia.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod peccata uenialia, etsi non contrariantur charitati, quantum ad habi-

Inf. q. 87. ar. 3. co. & 4. dist. 23. q. 2. ar. 2. q. 1. co. & ar. 2. q. 1. proli. Tra. 6. i. lo. a. me. to. 9. & referretur de confid. 1. c. Hoc Sacramento. 1. 2. q. 88. ar. 1. & 2.

Tra. 26. i. lo. p. 1. ante med. to. 9.

In li. 4. de sacro miterio altaris, c. 44. ante med.

2. 2. q. 34. ar. 10. Lib. 5. ca. 4. 8. me. to. 4.

Al. quem